

Reprezentacja symboli w komputerze.

Liczby całkowite i zmiennoprzecinkowe.

- **Bit** (*binary digit*) najmniejsza ilość informacji
 $\{0, 1\}$, wysokie/niskie napięcie
- **Kod binarny** - grupa bitów reprezentująca zbiór symboli
  - 1b → 2 symbole $\{0, 1\}$
  - 2b → 4 symbole $\{00, 01, 10, 11\}$
  - 8b → $256 = 2^8$ symboli
  - n bitów → 2^n symboli
- Do zakodowania n symboli potrzeba co najmniej $\lceil \log_2 n \rceil$ bitów
- Ile bitów potrzeba do zakodowania alfabetu polskiego?

- **Bajt** (*byte*) $1B = 8b$ (zazwyczaj ...)
Wg. standardu C: najmniejsza ilość adresowalnej pamięci
Stała `CHAR_BIT` z pliku `limits.h`
Najmniejsza porcja danych, którą może „ugryźć” komputer.
Utożsamiany ze znakiem (typ `char`).
- Ile pamięci można zaadresować?
 $16b \rightarrow 2^{16}B = 64KB$
 $32b \rightarrow 2^{32}B = 4294967296B \sim 4GB$
 $64b \rightarrow 2^{64}B \sim 16EB$ (*eksabajty*)

- układ SI: $1k = 10^3 = 1000 \neq 1024 = 2^{10} = 1K$
- 1998 IEC, przedrostki dwójkowe

IEC		podstawa							SI	
nazwa	symbol	2	16		różnica	10		nazwa	symbol	
kibi	Ki	2^{10}	$16^{2.5}$	400_{16}	2,40%	$1\ 024$	$> 10^3$	kilo	k	
mebi	Mi	2^{20}	16^5	$10\ 0000_{16}$	4,86%	$1\ 048\ 576$	$> 10^6$	mega	M	
gibi	Gi	2^{30}	$16^{7.5}$	$4000\ 0000_{16}$	7,37%	$1\ 073\ 741\ 824$	$> 10^9$	giga	G	
tebi	Ti	2^{40}	16^{10}	$100\ 0000\ 0000_{16}$	9,95%	$1\ 099\ 511\ 627\ 776$	$> 10^{12}$	tera	T	
pebi	Pi	2^{50}	$16^{12.5}$	$4\ 0000\ 0000\ 0000_{16}$	12,59%	$1\ 125\ 899\ 906\ 842\ 624$	$> 10^{15}$	peta	P	
eksbi	Ei	2^{60}	16^{15}	$1000\ 0000\ 0000\ 0000_{16}$	15,29%	$1\ 152\ 921\ 504\ 606\ 846\ 976$	$> 10^{18}$	eksa	E	
zebi	Zi	2^{70}	$16^{17.5}$	$40\ 0000\ 0000\ 0000\ 0000_{16}$	18,06%	$1\ 180\ 591\ 620\ 717\ 411\ 303\ 424$	$> 10^{21}$	zetta	Z	
jobi	Yi	2^{80}	16^{20}	$1\ 0000\ 0000\ 0000\ 0000\ 0000_{16}$	20,89%	$1\ 208\ 925\ 819\ 614\ 629\ 174\ 706\ 176$	$> 10^{24}$	jotta	Y	

https://pl.wikipedia.org/wiki/Przedrostek_dwójkowy

Operator sizeof zwraca rozmiar typu lub zmiennej w bajtach

SKŁADNIA

```
sizeof (typ)  
sizeof zmienna
```

PRZYKŁAD

```
int x = 10;  
printf("%d\n", sizeof (int));  
printf("%d\n", sizeof x);
```

TYPOWE UŻYCIE

```
int *x;  
x = malloc(sizeof(int) * n);
```

```

1  #include <stdio.h>
2  #include <limits.h>
3
4  struct s {
5      int a;
6      char b[100];
7  };
8
9  int main()
10 {
11     int tab[5];
12
13     printf("CHAR_BIT           = %d\n", CHAR_BIT);
14     printf("sizeof (char)      = %d\n", sizeof (char));
15     printf("sizeof (int)             = %d\n", sizeof (int));
16     printf("sizeof (long)            = %d\n", sizeof (long));
17     printf("sizeof (float)           = %d\n", sizeof (float));
18     printf("sizeof (double)          = %d\n", sizeof (double));
19     printf("sizeof (int *)           = %d\n", sizeof (int*));
20     printf("sizeof (char *)          = %d\n", sizeof (char*));
21     printf("sizeof (struct s)        = %d\n", sizeof (struct s));
22     printf("sizeof tab                = %d\n", sizeof tab);
23
24     return 0;
25 }

```

```

1 #include <stdio.h>
2 #include <limits.h>
3
4 struct s {
5     int a;
6     char b[100];
7 };
8
9 int main()
10 {
11     int tab[5];
12
13     printf("CHAR_BIT                = %d\n", CHAR_BIT);
14     printf("sizeof (char)           = %d\n", sizeof (char));
15     printf("sizeof (int)                   = %d\n", sizeof (int));
16     printf("sizeof (long)                  = %d\n", sizeof (long));
17     printf("sizeof (float)                 = %d\n", sizeof (float));
18     printf("sizeof (double)                = %d\n", sizeof (double));
19     printf("sizeof (int *)                 = %d\n", sizeof (int*));
20     printf("sizeof (char *)                = %d\n", sizeof (char*));
21     printf("sizeof (struct s)              = %d\n", sizeof (struct s));
22     printf("sizeof tab                      = %d\n", sizeof tab);
23
24     return 0;
25 }

```

Przykładowy wynik. Wyniki mogą być inne na różnych architekturach.

CHAR_BIT	= 8
sizeof (char)	= 1
sizeof (int)	= 4
sizeof (long)	= 8
sizeof (float)	= 4
sizeof (double)	= 8
sizeof (int *)	= 8
sizeof (char *)	= 8
sizeof (struct s)	= 104
sizeof tab	= 20

$$x_{n-1}x_n \dots x_0 = \sum_{i=0}^{n-1} x_i a^i$$

a - baza (podstawa) systemu

DZIESIĘTNY

$$46532_{(10)} = 4 \cdot 10^4 + 6 \cdot 10^3 + 5 \cdot 10^2 + 3 \cdot 10^1 + 2 \cdot 10^0$$

DWÓJKOWY (BINARNY)

$$10011_{(2)} = 1 \cdot 2^4 + 0 \cdot 2^3 + 0 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^0 = 19_{(10)}$$

ÓSEMKOWY (OKTALNY)

$$351_{(8)} = 3 \cdot 8^2 + 5 \cdot 8^1 + 1 \cdot 8^0 = 233_{(10)}$$

SZESNASTKOWY (HEKSADECYMALNY)

$$3FC_{(16)} = 3 \cdot 16^2 + 15 \cdot 16^1 + 12 \cdot 16^0 = 1020_{(10)}$$

A=10, B=11, C=12, D=13, E=14, F=15

$$1111110101111110_{(2)} = \text{FD7E}_{(16)} = 176576_{(8)} = 64894_{(10)}$$

BINARNY NA SZESNASTKOWY

1 cyfrze odpowiadają 4 bity

1111	1101	0111	1110
F	D	7	E

BINARNY NA ÓSEMKOWY

1 cyfrze odpowiadają 3 bity

1	111	110	101	111	110
1	7	6	5	7	6

LICZBY ÓSEMKOWE I SZESNASTKOWE W C

```
1 #include <stdio.h>
2
3 int main()
4 {
5     int a = 10;          /* dec */
6     int b = 010;        /* oct */
7     int c = 0x10;       /* hex */
8
9     printf("dec: %d %d %d\n", a, b, c);
10    printf("oct: %o %o %o\n", a, b, c);
11    printf("hex: %x %x %x\n", a, b, c);
12
13    return 0;
14 }
```

PRZELICZANIE NA INNY SYSTEM POZYCYJNY

Problem: wyrazić liczbę $x_{(10)}$ w dowolnym systemie pozycyjnym o podstawie $p \in \{2, \dots, 10\}$.

$$\begin{array}{r|l} 139 \% 2 & 1 \\ 69 \% 2 & 1 \\ 34 \% 2 & 0 \\ 17 \% 2 & 1 \\ 8 \% 2 & 0 \\ 4 \% 2 & 0 \\ 2 \% 2 & 0 \\ 1 \% 2 & 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 139 \% 8 & 3 \\ 17 \% 8 & 1 \\ 2 \% 8 & 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 139 \% 16 & 11 & \text{B} \\ 8 \% 16 & 8 \end{array}$$

$$139_{(10)} = 10001011_{(2)} = 213_{(8)} = 8\text{B}_{(16)}$$

Algorithm Zapis liczby dziesiętnej w innej podstawie

Dane wejściowe: liczba całkowita przeliczana $x \geq 0$ oraz p podstawa docelowego systemu

Wynik: ciąg $\{t_{n-1}, \dots, t_1, t_0\}$ reprezentujący zapis w nowym systemie

1: $i \leftarrow 0$

2: **dopóki** $x \neq 0$ **wykonuj**

3:      $t_i \leftarrow x \bmod p$

4:      $x \leftarrow \lfloor \frac{x}{p} \rfloor$

5:      $i \leftarrow i + 1$

6: **zwróć** $\{t_{i-1}, \dots, t_1, t_0\}$

▷ w odwrotnej kolejności

```
1  int zmien_podstawe(int x, int *t, int p)
2  {
3      int i=0;
4
5      while( x != 0 )
6      {
7          t[i] = x % p;
8          x = x / p;
9          i = i + 1;
10     }
11     return i;
12 }
```

 dec2all.c

Operator / dla liczb całkowitych dzieli bez reszty!

$$b_{n-1} \dots b_1 b_0 = \sum_{i=0}^{n-1} b_i \cdot 2^i$$

- liczby całkowite bez znaku
- zakres $[0, 2^n - 1]$
- operacje arytmetyczne przeprowadza się podobnie jak w systemie dziesiętnym
- Typy całkowite bez znaku w C:

`unsigned char`

`unsigned short`   `unsigned short int`

`unsigned int`

`unsigned long`   `unsigned long int`

`unsigned long long`   `unsigned long long int`   `/* standard C99 */`

- John Napier, XVI w.

typ	rozmiar [B]	zakres
unsigned char	1	[0, 255]
unsigned short int	2	[0, 65535]
unsigned int	4 (lub 2)	[0, 4294967295]
unsigned long int	8 (lub 4)	[0, 18446744073709551615]
unsigned long long int	8	[0, 18446744073709551615]

- Rozmiary typów zależą od implementacji
- Zakresy typów całkowitych są określone w `limits.h`
`UINT_MAX`, `ULLONG_MAX`

SPECYFIKATOR FORMATU PRINTF/SCANF

dec	oct	hex	typ
u	o	x	unsigned int
lu	lo	lx	unsigned long int
llu	llo	llx	unsigned long long int

unsigned char i unsigned short promowane do unsigned int

PRZYKŁAD

```

unsigned int x = 4294967295;
unsigned long y = 4294967296;
printf("%u\n", x);
printf("%d\n", x);
printf("%o\n", x);
printf("%x\n", x);
printf("%u\n", y);
printf("%lu\n", y);
    
```

```

4294967295
-1
3777777777
ffffffff
0
4294967296
    
```

 uint2.c


```

1  #include <stdio.h>
2  #include <limits.h>
3
4  int main()
5  {
6      printf("sizeof\n");
7      printf("unsigned char          = %lu\n", sizeof (unsigned char));
8      printf("unsigned short         = %lu\n", sizeof (unsigned short));
9      printf("unsigned int            = %lu\n", sizeof (unsigned int));
10     printf("unsigned long int       = %lu\n", sizeof (unsigned long int));
11     printf("unsigned long long int = %lu\n", sizeof (unsigned long long int));
12     printf("Zakres:\n");
13     printf("UCHAR_MAX                = %u\n" , UCHAR_MAX);
14     printf("USHRT_MAX                = %u\n" , USHRT_MAX);
15     printf("UINT_MAX                 = %u\n" , UINT_MAX);
16     printf("ULONG_MAX                = %lu\n" , ULONG_MAX);
17     printf("ULLONG_MAX               = %llu\n" , ULLONG_MAX);
18
19     return 0;
20 }

```

 uint1.c

```

1 #include <stdio.h>
2 #include <limits.h>
3
4 int main()
5 {
6     printf("sizeof\n");
7     printf("unsigned char
8     printf("unsigned short
9     printf("unsigned int
10    printf("unsigned long in
11    printf("unsigned long lo
12    printf("Zakres:\n");
13    printf("UCHAR_MAX
14    printf("USHRT_MAX
15    printf("UINT_MAX
16    printf("ULONG_MAX
17    printf("ULLONG_MAX
18
19    return 0;
20 }

```

Wartości mogą się różnić zależnie od implementacji.

sizeof

```

unsigned char      = 1
unsigned short    = 2
unsigned int       = 4
unsigned long int  = 8
unsigned long long int = 8

```

Zakres:

```

UCHAR_MAX          = 255
USHRT_MAX          = 65535
UINT_MAX           = 4294967295
ULONG_MAX          = 18446744073709551615
ULLONG_MAX         = 18446744073709551615

```

```

= %u\n" , UCHAR_MAX);
= %u\n" , USHORT_MAX);
= %u\n" , UINT_MAX);
= %lu\n" , ULONG_MAX);
= %llu\n" , ULLONG_MAX);

```

uint1.c

U2, KOD UZUPEŁNIEŃ DO DWÓCH

$$b_{n-1} \dots b_1 b_0 = -b_{n-1} \cdot 2^{n-1} + \sum_{i=0}^{n-2} b_i \cdot 2^i$$

- liczby ze znakiem, najstarszy bit b_{n-1} odpowiada za znak
- zakres $[-2^{n-1}, 2^{n-1} - 1]$
- typy całkowite ze znakiem w C:

```
char
short          short int
int
long           long int
long long     long long int    /* standard C99 */
```

- można także użyć słowa `signed`, np.: `signed long int`

LICZBA CAŁKOWITA W KOMPUTERZE

bity	NKB	U2
00000000	0	0
00000001	1	1
⋮		
01111110	126	126
01111111	127	127
10000000	128	-128
10000001	129	-127
⋮		
11111110	254	-2
11111111	255	-1

$$\begin{array}{r}
 127 \\
 \boxed{0} \boxed{1} \boxed{1} \boxed{1} \boxed{1} \boxed{1} \boxed{1} \boxed{1} \\
 + \boxed{0} \boxed{0} \boxed{0} \boxed{0} \boxed{0} \boxed{0} \boxed{0} \boxed{1} \\
 \hline
 \end{array}
 =
 \begin{array}{r}
 -128 \\
 \boxed{1} \boxed{0} \boxed{0} \boxed{0} \boxed{0} \boxed{0} \boxed{0} \boxed{0}
 \end{array}$$

- **Nadmiar** (*overflow*) - przekroczenie zakresu wynikające ze skończonej liczby bitów reprezentujących liczbę .
- Zazwyczaj błąd nie jest sygnalizowany.
- Dodawanie dużych liczb dodatnich (lub odejmowanie liczb ujemnych). W U2 widoczna zmiana znaku.
- Próba zapisu liczby typu bardziej pojemnego do typu mniej pojemnego (np. float do char)
- Dodawanie liczby ujemnej i dodatniej nie powoduje nadmiaru.
- 4 czerwiec 1996, pierwszy lot rakiety Ariane 5 zakończony zniszczeniem w skutek nadmiaru, straty 370 mln \$.

TYPY CAŁKOWITE ZE ZNAKIEM

typ	rozmiar [B]	zakres
char	1	[−128, 127]
short int	2	[−32768, 32767]
int	4 (lub 2)	[−2147483648, 2147483647]
long int	8 (lub 4)	[−9223372036854775808, 9223372036854775807]
long long int	8	

- Zakresy typów całkowitych są określone w `limits.h`
- Specyfikacja formatu `printf`: `d`, `ld`, `lld`
`char` i `short` promowane do `int`

```
long int x = 4294967295;
printf("%d\n", x);          /* ZLE */
printf("%ld\n", x);        /* OK */
```

```

1  #include <stdio.h>
2  #include <limits.h>
3
4  int main()
5  {
6      printf("sizeof:\n");
7      printf("char          = %lu\n", sizeof (char));
8      printf("short         = %lu\n", sizeof (short));
9      printf("int           = %lu\n", sizeof (int));
10     printf("long int      = %lu\n", sizeof (long int));
11     printf("long long int = %lu\n", sizeof (long long int));
12     printf("Zakresy:\n");
13     printf("CHAR_MIN      = %d\n" , CHAR_MIN);
14     printf("CHAR_MAX      = %d\n" , CHAR_MAX);
15     printf("SHRT_MIN      = %d\n" , SHRT_MIN);
16     printf("SHRT_MAX      = %d\n" , SHRT_MAX);
17     printf("INT_MIN       = %d\n" , INT_MIN);
18     printf("INT_MAX       = %d\n" , INT_MAX);
19     printf("LONG_MIN      = %ld\n" , LONG_MIN);
20     printf("LONG_MAX      = %ld\n" , LONG_MAX);
21     printf("LLONG_MIN     = %lld\n", LLONG_MIN);
22     printf("LLONG_MAX     = %lld\n", LLONG_MAX);
23
24     return 0;
25 }

```

```

1 #include <stdio.h>
2 #include <limits.h>
3
4 int main()
5 {
6     printf("sizeof:\n");
7     printf("char
8     printf("short
9     printf("int
10    printf("long int
11    printf("long long in
12    printf("Zakresy:\n")
13    printf("CHAR_MIN
14    printf("CHAR_MAX
15    printf("SHRT_MIN
16    printf("SHRT_MAX
17    printf("INT_MIN
18    printf("INT_MAX
19    printf("LONG_MIN
20    printf("LONG_MAX
21    printf("LLONG_MIN
22    printf("LLONG_MAX
23
24    return 0;
25 }
```

Wartości mogą się różnić zależnie od implementacji.

```

sizeof:
char           = 1
short          = 2
int            = 4
long int       = 8
long long int  = 8
Zakresy:
CHAR_MIN       = -128
CHAR_MAX       = 127
SHRT_MIN       = -32768
SHRT_MAX       = 32767
INT_MIN        = -2147483648
INT_MAX        = 2147483647
LONG_MIN       = -9223372036854775808
LONG_MAX       = 9223372036854775807
LLONG_MIN      = -9223372036854775808
LLONG_MAX      = 9223372036854775807
= %lld\n", LLONG_MIN);
= %lld\n", LLONG_MAX);
```


KOD STAŁOPRZECINKOWY

$$3,14_{(10)} = 3 \cdot 10^0 + 1 \cdot 10^{-1} + 4 \cdot 10^{-2}$$

$$11,001_{(2)} = 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^0 + 0 \cdot 2^{-1} + 0 \cdot 2^{-2} + 1 \cdot 2^{-3} = 3,125_{(10)}$$

ZAPIS ZMIENNOPRZECINKOWY

$$L = m \cdot p^c$$

c - cecha

p - podstawa (baza)

m - mantysa

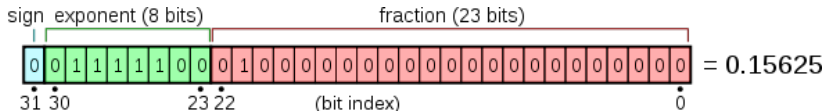
$$3,14 \cdot 10^0 = 0,0314 \cdot 10^2 = 314 \cdot 10^{-2}$$

Normalizacja

$$1 \leq |m| < p$$

pojedyncza precyzja (*single precision*), float

$$x = (-1)^s \cdot 1.m \cdot 2^{(c-127)}$$

$$s = 0$$

$$1.m = \left(1 + \sum_{i=1}^{23} b_{23-i} \cdot 2^{-i}\right) = 1 + 2^{-2} = 1.25$$

$$2^{(c-127)} = 2^{(124-127)} = 2^{-3} = 0.125$$

$$x = (-1)^s \cdot 1.m \cdot 2^{(c-127)} = 1 \cdot 1.25 \cdot 0.125 = 0.15625$$

Podobne rozwiązanie stosował Konrad Zuse, 1936 r.

http://en.wikipedia.org/wiki/Single-precision_floating-point_format

typ	rozmiar	zakres	cyfry znaczące
float	32 b	$\pm 3.4 \cdot 10^{38}$	6
double	64 b	$\pm 1.8 \cdot 10^{308}$	15
long double	80 b	$\pm 1.2 \cdot 10^{4932}$	18

- Zakresy typów zmiennopozycyjnych są zdefiniowane w pliku nagłówkowym `float.h`
np.: `FLT_MAX`, `DBL_MAX`
- Wartości `long double` zależą od implementacji (w MS VC++ tożsame z `double`)

FORMATOWENIE LICZB ZMIENNOPOZYCYJNYCH

Formatowanie liczb zmiennopozycyjnych za pomocą printf

specyfikator	znaczenie	przykład
f	dziesiętne	123.45678
e, E	notacja naukowa	1.2345678e+2
g	krótszy zapis %f lub %e	123.4657
Lf, Le, Lg	dla typu long double	1.2345e+400
.2f	dokładność 2 miejsc po przecinku	123.46

typ float jest promowany do double

PRZYKŁAD

```
float x = 10.14;  
double y = 5e-3;
```

```
printf("%f %e %g\n", x, x, x);  
printf("%f %e %g\n", y, y, y);
```

10.140000	1.014000e+01	10.14
0.005000	5.000000e-03	0.005

- NaN, wartość nieokreślona, np.: $\frac{0}{0}$, $\sqrt{-1}$, $\ln -1$
- Inf, nieskończoność, wynik dzielenia przez 0
- Wartości NaN i Inf są propagowane w dalszych obliczeniach

Operacja	Wynik
$\pm x / \pm \infty$	0
$\pm \infty \cdot \pm \infty$	$\pm \infty$
$\pm x / 0$	$\pm \infty$
$\infty + \infty$	∞
$\pm 0 / \pm 0$	NaN
$\infty - \infty$	NaN
$\pm \infty / \pm \infty$	NaN
$\pm \infty \cdot 0$	NaN

NIEDOKŁADNOŚĆ REPREZENTACJI

```
1 #include <stdio.h>
2
3 int main()
4 {
5     float x = 0.1;
6
7     if(x == 0.1 ) printf ("OK, %f jest rowne 0.1\n", x);
8     else printf("Nie OK, %f nie jest rowne 0.1\n", x);
9
10    return 0;
11 }
```

 prec.c

```
1 #include <stdio.h>
2
3 int main()
4 {
5     float x = 0.1;
6
7     if(x == 0.1 ) printf ("OK, %f jest rowne 0.1\n", x);
8     else printf("Nie OK, %f nie jest rowne 0.1\n", x);
9
10    return 0;
11 }
```

 prec.c

- Niektóre liczby nie będą dokładnie reprezentowane
- Liczb zmiennoprzecinkowych nie należy przyrównywać do dokładnych wartości. Lepiej $|a - b| < \epsilon$

NIEDOKŁADNOŚĆ REPREZENTACJI

```
1 #include <stdio.h>
2 #include <math.h>
3 #define EPS 0.000001
4
5 int main()
6 {
7     float x = 0.1;
8
9     if( fabs(x-0.1) < EPS )
10         printf ("OK, %f jest rowne 0.1\n", x);
11     else
12         printf("Nie OK, %f nie jest rowne 0.1\n", x);
13
14     return 0;
15 }
```

 prec2.c


```

1 #include <stdio.h>
2 #include <float.h>
3
4 int main()
5 {
6     printf("Limity typu float:\n");
7     printf("sizeof(float)      : %lu\n", sizeof(float));
8     printf("Najwieksza wartosc  : %e\n", FLT_MAX );
9     printf("Najmniejsza dodatnia : %e\n", FLT_MIN );
10    printf("Epsilon maszynowy   : %e\n", FLT_EPSILON );
11    printf("Cyfry znaczace      : %d\n", FLT_DIG );
12
13    printf("\nLimity typu double:\n");
14    printf("sizeof(double)      : %lu\n", sizeof(double));
15    printf("Najwieksza wartosc  : %e\n", DBL_MAX );
16    printf("Najmniejsza dodatnia : %e\n", DBL_MIN );
17    printf("Epsilon maszynowy   : %e\n", DBL_EPSILON );
18    printf("Cyfry znaczace      : %d\n", DBL_DIG );
19
20    printf("\nLimity typu long double:\n");
21    printf("sizeof(long double) : %lu\n", sizeof(long double));
22    printf("Najwieksza wartosc  : %Le\n", LDBL_MAX );
23    printf("Najmniejsza dodatnia : %Le\n", LDBL_MIN );
24    printf("Epsilon maszynowy   : %Le\n", LDBL_EPSILON );
25    printf("Cyfry znaczace      : %d\n", LDBL_DIG );
26
27    return 0;
28 }

```

```

1 #include <stdio.h>
2 #include <float.h>
3
4 int main()
5 {
6     printf("Limity typu float:\n");
7     printf("sizeof(float)      : %lu\n", sizeof(float));
8     printf("Najwieksza wartosc   : %e\n", FLT_MAX);
9     printf("Najmniejsza dodatnia  : %e\n", FLT_MIN);
10    printf("Epsilon maszynowy    : %e\n", FLT_EPSILON);
11    printf("Cyfry znaczące         : %d\n", FLT_DIG);
12
13    printf("\nLimity typu double:\n");
14    printf("sizeof(double)       : %lu\n", sizeof(double));
15    printf("Najwieksza wartosc   : %e\n", DBL_MAX);
16    printf("Najmniejsza dodatnia : %e\n", DBL_MIN);
17    printf("Epsilon maszynowy    : %e\n", DBL_EPSILON);
18    printf("Cyfry znaczące         : %d\n", DBL_DIG);
19
20    printf("\nLimity typu long double:\n");
21    printf("sizeof(long double)  : %lu\n", sizeof(long double));
22    printf("Najwieksza wartosc   : %Le\n", LDBL_MAX);
23    printf("Najmniejsza dodatnia : %Le\n", LDBL_MIN);
24    printf("Epsilon maszynowy    : %Le\n", LDBL_EPSILON);
25    printf("Cyfry znaczące         : %d\n", LDBL_DIG);
26
27    return 0;
28 }

```

Wartości mogą się różnić zależnie od implementacji

Limity typu float:

```

sizeof(float)      : 4
Najwieksza wartosc   : 3.402823e+38
Najmniejsza dodatnia : 1.175494e-38
Epsilon maszynowy    : 1.192093e-07
Cyfry znaczące         : 6

```

Limity typu double:

```

sizeof(double)     : 8
Najwieksza wartosc : 1.797693e+308
Najmniejsza dodatnia : 2.225074e-308
Epsilon maszynowy   : 2.220446e-16
Cyfry znaczące     : 15

```

Limity typu long double:

```

sizeof(long double) : 16
Najwieksza wartosc  : 1.189731e+4932
Najmniejsza dodatnia : 3.362103e-4932
Epsilon maszynowy    : 1.084202e-19
Cyfry znaczące     : 18

```

 float.c

- **nadmiar** (*overflow*) - przekroczenie zakresu (+Inf, -Inf)
- **niedomiar** (*underflow*) - zaokrąglenie bardzo małej liczby do 0
- redukcja cyfr przy odejmowaniu bardzo bliskich sobie liczb
- dodawanie (lub odejmowanie) dużej i małej liczby
- kolejność operacji może mieć wpływ na wynik
 $(a + b) + c \neq a + (b + c)$
- zaokrąglenia, np. liczby 0.1 nie można dokładnie reprezentować w systemie binarnym
- 25 luty 1991 r., wojna w zatoce perskiej, awaria systemu antyrakietowego Patriot (zegar rakiety tykał co 0.1 s.), zginęło 28 amerykańskich żołnierzy a 100 zostało rannych.

Problem: wyznaczyć sumę pierwszych n elementów szeregu harmonicznego

$$\sum_{i=1}^n \frac{1}{i} = 1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \dots \xrightarrow{n \rightarrow \infty} \infty$$

```

1  #include <stdio.h>
2
3  int main()
4  {
5      float x=0.0, y=0.0;
6      int i=1, n;
7
8      printf("n="); scanf("%d", &n);
9
10     for(i=1; i<=n; i++)
11         x = x + 1.0/i;
12
13     for(i=n; i>=1; i--)
14         y = y + 1.0/i;
15
16     printf("x=%f\ny=%f\n",x,y);
17     return 0;
18 }

```

```

n=66
x=4.774428
y=4.774427

```

```

n=600
x=6.974980
y=6.974978

```

```

n=2000
x=8.178369
y=8.178370

```

```

n=500000
x=13.690692
y=13.699607

```



```

n=1000000
x=14.357358
y=14.392652

```

 szereg.c

- Typy całkowite: `char`, `short`, `int`, `long`
- Typy całkowite bez znaku: `unsigned`
- Typy zmiennopozycyjne: `float`, `double`
- Nadmiar, niedomiar i inne efekty wynikające z bitowej reprezentacji liczb
- $3/2$ wynosi 1, zaś $3/2.0$ wynosi 1.5
- Porównywanie wartości zmiennopozycyjnych $f \text{ abs}(a-b) < \text{EPS}$

- Jerzy Wałaszek, „*Binarne kodowanie liczb*”,
http://edu.i-lo.tarnow.pl/inf/alg/006_bin/index.php
- Thomas Huckle, „*Collection of Software Bugs*”,
<http://www5.in.tum.de/~huckle/bugse.html>
- Piotr Krzyżanowski, Leszek Plaskota, Materiały do wykładu „*Metody numeryczne*”, Uniwersytet Warszawski, WMIiM,
<http://wazniak.mimuw.edu.pl/>
- WikiBooks, „*Kursie programowania w języku C*”,
Zaawansowane operacje matematyczne,
http://pl.wikibooks.org/wiki/C/Zaawansowane_operacje_matematyczne/